

Helsingfors/Mariehamn 15.7.2025.

Nr 31/25

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
4.6.2025, nr 85/2025.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av jaktlagen för landskapet Åland, antagen av lagtinget 4.6.2025.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

I landskapslagen intas bestämmelser som innebär att jakt på vitsvanshjort omfattas av samma tillståndskrav som gäller för jakt på rådjur och älg. Jakt på dessa djurarter ska omfattas av gemensamma bestämmelser bland annat i fråga om jaktledarens uppgifter och ansvar, krav på avläggande av skjutprov, omhändertagande av dött eller skadat djur och påföljder för lagstridig verksamhet. Landskapslagen innehåller även nya avgifts- och besvärstadganden.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller landskapets myndigheter, jakt, allmän ordning och säkerhet samt natur- och miljövård på vilka områden landskapet tillkommer lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 1, 6, 10 och 16 punkterna i självstyrelselagen för Åland.

I landskapslagen preciseras de uppgifter som ankommer på en jaktvårdsförening. Ålandsdelegationen har i tidigare utlåtanden konstaterat att beslutanderätten i vissa förvaltningsärenden genom bestämmelser i jaktlagen överförts till jaktvårdsföreningarna, som

står utanför den egentliga landskapsförvaltningen. I jaktlagen finns även andra stadganden om jaktvårdsföreningar. Bl.a. förutsätts att jaktvårdsföreningarna har stadgar som fastställs av landskapsregeringen. Eftersom landskapet enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen har lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar och då jaktvårdsföreningarna delvis har en offentligrättslig karaktär, har Ålandsdelegationen med tillämpning av 18 § 27 punkten i sistnämnda lag ansett att ett sådant överförande i avsedd utsträckning faller under landskapets behörighet (se härom ÅD-utlåtande 28/99 och 10/07). Detta bör anses gälla även för bestämmelserna i föreliggande landskapslag.

Till landskapslagens 54 § fogas nya bestämmelser vilka bl.a. anger att intyg över avlagd jägarexamen utfärdas av examinator som tillsatts av landskapsregeringen samt att landskapsregeringen kan anlita en enskild aktör eller sammanslutning för att anordna en i jägarexamen ingående vapenhanteringskurs varöver kursarrangerande aktören utfärdar ett intyg. Examinatorn och kursarrangerande aktören har rätt att ta ut en avgift för kostnaderna vars storlek bestäms på sätt som landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om. Det är härvid fråga om överföring av offentliga förvaltningsuppgifter. Bestämmelser härom finns i 124 § i grundlagen enligt vilken offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag, eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Beträffande grundlagsutskottets utlåtandepaxis hänvisas härvid till GrUU 5/2006 rd och GrUU 44/2016 rd. Med beaktande även av att det är möjligt att anföra besvär över beslut som fattas av examinatorn för jägarexamen anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i grundlagens 124 § uppfylls.

Straffbestämmelserna i landskapslagens 64 och 65 § kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas.

Enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen utgör rättskipning riksbehörighet med beaktande av vad som stadgas i 25 och 26 §.

Med stöd av det som anförts ovan om jaktvårdsföreningarna och den examinator som landskapsregeringen utsett anser Ålandsdelegationen att de kan anses utgöra under landskapsregeringen varande myndigheter i det avseende 25 § i självstyrelselagen avser, varvid det även är möjligt att i landskapslagens 36 § och 54 § stadga att besvär över dem kan anföras hos Ålands förvaltningsdomstol. Därmed anser Ålandsdelegationen att besvärstadgandena i landskapslagen om anförande av besvär hos Högsta förvaltningsdomstolen och Ålands

förvaltningsdomstol överensstämmer med 25 § och 26 § i självstyrelselagen. De bestämmelser som i övrigt reglerar besvärsförfarandet kan med stöd av 19 § 3 mom. intas i landskapslagen.

Enligt landskapslagens 68 § 2 mom. tillfaller viltet eller dess värde Ålands landskapsregering (torde avse landskapet Åland) om någon dödat eller fångat vilt i strid med lagen under sådana förhållanden att annan inte hade rätt att tillägna sig viltet. Jämlikt motsvarande moment i landskapsregeringens lagförslag nr 14/2024–2025 skulle viltet eller dess värde, liksom i gällande landskapslag, tillfalla staten. Enligt lagförslagets detaljmotivering beror det att viltet ska tillfalla staten i sådana fall som avses i 68 § 2 mom. på att förverkandepåföljder är att betrakta som en del av den allmänna straffrätten, som tillhör rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 22 punkten i självstyrelselagen. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning är förverkandepåföljder att hänföra till rättskipning som är rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen (se bl.a. ÅD-utlåtande 20/03 och 29/11). Momentet ändrades vid behandlingen av lagförslaget i lagtingets social- och miljöutskott, men i utskottets protokoll anges ingen motivering till ändringen.

Ålandsdelegationen anser att 68 § 2 mom. 1 mening utgör en behörighetsöverskridning. Momentets andra mening får sin betydelse av den första mening. Med anledning av att detta bör momentet i sin helhet förordnas att förfalla. Av detta följer att bestämmelserna i gällande 2 mom. förblir i kraft. Vid tillämpningen av i landskapslag upptagna stadganden av rikslagstiftningsnatur bör beaktas om dessa fortfarande överensstämmer i sak med motsvarande stadganden i rikslag. Upptagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

I landskapslagen intas ett flertal avgiftsbestämmelser. Enligt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet beträffande grunderna för avgifter till landskapet. Grundlagens 2 § 3 mom. förutsätter att grunderna för avgifter anges i lag. Dessutom förutsätter självstyrelselagens 21 § 1 mom. att bestämmelser som berör grunderna för individens rättigheter och skyldigheter anges i landskapslag. Ålandsdelegationen konstaterar att avgiftsbestämmelserna i landskapslagen dels anger ett fast belopp för avgifterna (34 § 1 mom.), dels att deras storlek ska uträknas enligt de grunder som anges i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet (32 § 4 mom. och 54 § 3 mom.), dels att de inte får vara högre än de faktiska kostnaderna för att producera tjänsterna (36 § 5 mom. och 54 § 5 mom.) och dels att de ska räknas och fastställas så att de täcker de kostnader som ordnandet av tjänsten föranleder (54 § 6 mom.). De två sistnämnda kategorierna gäller den avgift en jaktvårdsförening får ta ut för anordnande av skjutprov och för utfärdande av intyg över godkänt skjutprov, som en examinerare får ta

ut för varje provförsök samt kursavgiften för en vapenhanteringskurs. I alla dessa tre fall förutsätts att landskapsregeringen genom beslut utfärdar närmare bestämmelser om hur avgifternas storlek ska bestämmas. I detaljmotiveringarna anges att landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet ska beaktas även i de sistnämnda fallen. Sammantaget kan avgiftsbestämmelserna därigenom anses uppfylla kraven i grundlagens 2 § 3 mom. och självstyrelselagens 21 § 1 mom.

I landskapslagen har intagits ett flertal delegeringsbestämmelser. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen, som motsvarar 80 § 1 mom. i grundlagen, kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning uppfyller delegeringarna av normgivningsmakten i landskapslagen dessa krav.

Bestämmelsen om jaktbrott kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger, förutom beträffande landskapslagens 68 § 2 mom. Landskapslagen torde kunna tillämpas utan det lagrum som föreslås att förordnas att förfalla. Enligt 20 § i självstyrelselagen ankommer det på landskapsregeringen att göra en bedömning av situationen, om en landskapslag till en viss del förordnas att förfalla.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Siitari, Åkerblom samt suppleanten Suksi.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Sören Silverström

sekreterare